

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies duodecimus, decimus tertius et decimus quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1868

De S. Mauritio Abbate Confessore In Dioecesi Corisopitensi In Britannia
Minori.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71232)

DE S. MAURITIO ABBATE CONFESSORE

IN DIOECESI CORISOPITENSI

IN BRITANNIA MINORI.

SYLLOGE.

S. D.

B

§ I. Sancti memoria in Martyrologiis : cultus : sit monachus Langoneti,
dein abbas : abdicat.

E

ANNO MCXCI.

Sancti a recentioribus dumtaxat

Pauci hujus Sancti, iique recentiores dumtaxat meminere martyrologi, uti in primis Chrysostomus Henriquezius, qui in Menologio Sanctorum Ordinis Cisterciensis ad diem 22 Septembris sequens Sancti concinnavit elogium : In diocesi Chrysiponensi beatus Mauritius monasterii sancti Martini abbas, cujus virtutes, signa et miracula tam in vita quam post obitum talem ipsi sanctitatis opinionem conciliarunt, ut ab omnibus singulari coleretur honore, et prosequeretur affectu. Cumque admirandæ ejus virtutis fama se circumquaque diffunderet, eum inter Sanctos recensendum sacra Romana ecclesia judicavit. Eadem fere habet in Fasciculo Sanctorum ejusdem Ordinis ; verum Sancti, quem annuntiat, notitiam præter nominis vix ullam habuisse Henriquezium, exinde suspicor, quod eundem appellat abbatem S. Martini : licet enim et ab aliis nonnullis eodem Mauritium inscribi titulo, haud ignorem, nunquam tamen S. Martini abbatem extitisse, ex infra dicendis manifestum fiet.

C
martyrologis memorati, at diutissime culti

2 Prolixius multo ac clarius Sanctum hunc celebrat Chalemotus ad diem 13 Octobris, qua et a Cisterciensibus coli, disco e Martyrologio, quod iis proprium est. Romano Benedicti XIV inter alia subnexo, in quo ad hunc diem sequens Sancti extat elogium : In diocesi Corisopitensi in Britannia minori Sancti Mauriti abbatis ordinis Cisterciensis, qui plurimis sanctitatis ac gloriæ testimoniis effulsit. Proprias huic Sancto, quas præ manibus habeo, lectiones iis, quæ narrat Chalemotus, fere consonas, cum nil præter ea, quæ in decursu tum ex his, tum ex aliis sparsim inserentur, contineant, in medium proferre supervacaneum duxi, sat omnino ratus, Sanctum ecclesiastico cultu, qui modo a Cisterciensibus indulto Clementis XI fit ritu majoris duplicis, gaudere antiquissimo, ut ex infra dicendis magis elucescet.

3 Vitam Sancti hujus Ms. quæ Stillingi nostri tempore, ipsomet in Prætermis ad diem 22 Septembris id testante, in scriniis nostris servabatur, quidcumque modo perserutemur, minime assequimur, existimantes eandem una aut altera musei nostri translatione, quæ jam tertio facta est, perditam esse. Lugemus non parum hujus thesauri amissionem ; noverit nihilominus benignus lector, licet modo Sancti Vitam subjiciendo haud simus, nulli abs nobis parciunt iri labori, ut, si alicunde nacti forte fuerimus, saltem ad calcem hujus Tomi cum solitis Annotationibus excudamus. Attamen haud parum solatii adjfert Angelus Manrique, episcopus Bazensis in Hispania, vir doctissimus, qui annalium suorum Cisterciensium Tom. III pag. 59, 255 et sequenti varia et quidem, uti apparet, notabiliora enarrat S. Mauritium tam viventem, quam jam vita functum spectantia.

Actis, Angelo Manrique

4 Cum primo Sanctum hunc Manrique, ut loco mox citato fatetur, vix cognosceret, plenior demum ejus notitiam adeptus est Industria et opera (sic enim loquitur) reverendi admodum patris magistri fratris Josephi Arnolfini Theologi Parisiensis, atque in nostro collegio professoris. Porro Arnolfinus, uti inferius innuit Manrique, quo huic operam præstaret fideliorum, et ipse usus est opera amplissimi patris Andrea Gaudeschi Carnoëtensis tum temporis abbatis, qui ex Ms. perantiquo et archivis abbatiz suæ ea, quæ hic narrat Manrique, descripsit, transmisitque fidem faciens, exemplar hoc missum cum originali, facta collatione, per omnia concordare. Originale, cujus hic meminit Gaudeschi, idem omnino existimo ac id, quod Lobineau in sua Britannia Historia Tom. I pag. 157 citat, seseque, dum 5 Octobris die de Sancto hoc egit, præ oculis habuisse testatur, Vitam nempe S. Mauriti circa annum 1323 per Guilielmum nonum hujus Sancti in abbatiati Carnoëti dignitate successorem

F
a Gaudeschio missis,

rem

A rem conscriptam: cumque nullum hoc Sancti biographo antiquiorem usquam legam, vix dubito, quin nostrum, quod modo desideratur, exemplar Vitæ a prædicto Guilielmo scriptæ apographum fuerit.

quoad licet, insistimus;

5 Utcumque demum se res habeat, cum ea, quæ scribit Gaudeschius, (utinam Maurique omnia retulisset!) aliorum fere omnium, quos hujus Sancti meminisse reperio, dictis consona, si pauca excipias, videantur, aliudque firmitus, quo pedem figamus, fundamentum haud suppetat, hujus amplissimi abbatis vestigiis, nisi aliud in contrarium cogat, per omnia insistemus, non tamen neglectis iis, quæ pag. 475 in Vitæ Sanctorum Britannicæ de Sancto hoc scribit Albertus le Grand iidem testatus, se Vitam, quam describit, ex Vetustis abbatæ Carnoënsis Mss. et ex Historia Ms. domus Rohaniensis collegisse. Chronotaxin vero, quam mox dictus auctor singularem omnino instituit, adoptare nequitiam valeo, sicuti nec generaliter ob rationem inferius dicendam illam Gaudeschii, quamquam hic toto fere, ut ita loquar, sequacium stipatus agmine incedat. Ast modo hunc audiamus apud Manrique ita incipientem: Sancti Mauritiî primi abbatis monasterii Ordinis Cisterciensis ejusdem nominis in Britannia Minori, in diocesi Corisopitensi, Vitæ synopsis ex archivis ejusdem abbatæ fideliter excerpta.

quorum relatu Mauritiûs in parochia de Ledouac

6 Quo tempore Ludovicus, nempe hujus nominis VI cognomento Grossus, avus Philippi Magnanimi, Francorum rex Christianissimus regnabat, B. Mauritiûs territorii Briocensis indigena in parochia, quæ Ledouac dicitur, (oppidum nonnulli vocant) quasi lucifer in tenebris oriens in occidenti, regnum Franciæ nativitatæ suæ primordiis decoravit. Hæc de loco et tempore ortus Sancti Gaudeschii. Addit Le Grand, natum esse in villa quadam Aousto anni imposita, et a Sancti nomine S. Mauritiî deinceps dicta in parochia de Loheac diocesis S. Brioci seu Briocensis; sita autem est hæc parochia haud longe ab oppido Rohaniensi in eo fere Superioris Britannicæ tractu, ubi hæc ab Inferiori dividitur. Tempus, quo natus est, aliud non indicat Gaudeschius, quam regnante in Galliis Ludovico Grosso; adjicit denuo Le Grand: sedente Paschali II, imperante Henrico V, Alano IV dicto Fergentio Britannicæ duce.

circa annum 1118 nascitur,

7 Ast rectius multo Le Grand Conanum III cognomento Grossum tum temporis Britannicæ ducem assignasset; licet enim anno 1115, quem Sancti natalem facit Le Grand, Fergentius adhuc superstes fuerit, imo usque ad annum 1119, vitam protraxerit, jam tamen a triennio, anno videlicet 1112 Conano filio ducatum cesserat: nam hoc anno Rhedonibus lethali correptus ægritudine secum statuit mundo penitus renuntiare, ac mox, ut convalevit, propositi tenax ducatum filio consignat, assumptoque sibi quodam dumtaxat famulitio, in eadem urbe monasterium ingreditur, in quo usque ad obitum mansit. Ut itaque tria reliqua, quæ diximus, temporis puncta cohercant, cum Ludovicus Grossus anno tantummodo 1108 regnum Franciæ adierit, et Paschalis II ineunte anno 1118 sedere desierit, (quæ duo puncta sibi propiora sunt) necesse est, Mauritiûm intra decennium hoc, quod ab anno 1108 us-

que ad annum 1118 intercessit, natum fuisse: jam vero cum Gaudeschii calculo, a quo et alii plerique et ipsum Kemperlegiense Chronicon haud dissentiant, annus 1191 S. Mauritiio postremus fuerit, ac 75, uti Acta, eodem Gaudeschio teste, referunt, circiter annos vixisse existimetur, demptis hisce e 1191, consequitur, annum circiter 1116 Sancto natalem fuisse.

AUCTOR S. D.

8 Hunc præcedentem, uti diximus, ponit Albertus Le Grand parum fortasse aberrans, in eo tamen, ut inferius videbimus, deceptus, quod eundem anno 1185 adeoque septuagenarium dumtaxat obiisse credit. Lobineau quamvis eadem, quæ Gaudeschius, Acta verosimilius fuerit secutus, nihilominus Sancti ortum anno 1127 innectit, verum, quandoquidem ipsemet inferius 74 circiter vixisse annos, et anno demum 1191 obiisse, diserte scribat, si ab his 74 subtrahas, non annum istius ævi 27 sed 17 reperies; quare hanc numerorum discrepantiam librariorum potius, quæ id facile obtingit, quam auctori imputandum censeo. Media ergo inita via, positoque anno 1116 Sancti natali, modo ad Acta revertamur, quæ Gaudeschius ita prosequitur: A parentibus Christianissimis ad studia litterarum missus multum inter cœtaneos suos profecit, non in litteris tantum sed in mundi contemptu. Parentum nomina nusquam invenio expressa; ast, si credimus Le Grand, nominatus fuit Sanctus noster Mauritiûs Duaut; fueritne hoc ei proprium an parentum quoque cognomen, plane ignoro.

ac litteris

E

9 Illud agnoscunt omnes, parentes nactum esse mediocri quidem fortunæ, pietati vero addictissimos, a quibus uti junior Tobias ab infantia sua Deum timere, et ab omni peccato abstinere edoctus, cum per ætatem licuit, datus est litterarum studiis, ac in tantum profecit, ut magistræ laurea (sic Gallice fere scribit Lobineau) insigniri facile mereretur; verum secum perpendens, complures scientia sua inflatos in perditionis barathrum delapsos esse, cum litterarum studio assidue conjunxit mundi contemptum: unde, pergit Gaudeschius, non solum bonis temporalibus, verum et propriæ renunciâs voluntati, mundo et amicis carnalibus valedixit, et in monasterio Langoneti Cisterciensis Ordinis habitum suscepit monachalem. Recenter hoc Langoneti monasterium in confinibus diocesis Corisopitensis a Conano III Britannicæ duce exstructum erat, cum Vir Sanctus evangelicam totus anhelans perfectionem, sanctissimæque Cisterciensium illic degentium vivendi norma excitatus habitum petiit, annoque ætatis suæ, uti communiter creditur, 25, qui fuit calculo nostro Domini 1141, induit.

rite excultus fit monachus Langoneti,

F

10 Tanta autem, pergit Gaudeschius, brevi edit exempla virtutum, ut a professione nondum expleto triennio, communibus suffragiis in ejusdem monasterii abbatem eligeretur. Computando itaque unum probationis annum, tresque circiter post professionem exactos, sequitur hanc ejus electionem in annum circa 1145 incidisse. An autem primus Langoneti abbas fuerit, an in alterius locum successus, dubium facit, quod anno mox dicto præfatum monasterium via octennium a fundatione sua numeraret. Porro in abbatiali jam positus dignitate Mauritiûs monasterium suum per triginta annos.

dein abbas electus, neque 30 neque 5,

inquit

AUCTORE
S. D.

inquit Gaudeschius, summa cum prudentia gubernavit. Totidem annis Langoneto præfuisse Mauritium, etiam scribit Lobineau; atque hinc in Actis revera triginta annos legi facile crediderim: Le Grand autem multum aliis dissonus tribus tantummodo annis Langonetum rexisse Mauritium putat; verum seu 30, seu 3 annos regimen hoc complecti dixeris, labyrinthum non evitabis.

ut ostenditur,

11 Si triginta ponas, cum anno circiter 1145, ut diximus, electus sit, usque ad annum 1175 Langoneto præfuerit; quod si ita habeat, quandoquidem Mauritius non nisi post abdicatam, ut infra videbitur, Langonetensem prælaturam, idque vivente et manum admovente Conano IV, qui parvus dicebatur, Britannæ duce ac Richemontis comite, Carnoëtensem abbatiam erigere inceperit, hoc contigisset eo tempore, quo non amplius Conanus parvus, qui jam quadriennio ab anno nimirum 1171, teste Lobineau aliisque, diem suum obierat, sed quo Gofredus filius Henrici II regis Angliæ Conani post gener Britanniam moderabatur. Scio huic sententiæ

B

non nihil suffragari Chronicon Kemperlegiense, monasterium Carnoëtense anno 1177 fundatum esse scribens; sed quid si dicamus explicari id forte posse de quadam donatione aut fundatione completa hujus monasterii, a Constantia Conani filia, ut insinuat Lobineau, circa id tempus facta? Id enim Conanus dux, ut infra patet, morte præventus præstare haud potuerat. Sin autem de prima, quæ sub Conano facta est, fundatione prædictum Chronicon intelligi debere omnino velis, ob adductam mox rationem ab eo recedendum ducimus.

sed 25 annis dum hic præfuerat,

12 Aliud prorsus præfatæ abbatie fundationis tempus assignat Le Grand et ex eo Jongelinus, annum nimirum 1146 ac proinde, cum Mauritium anno 1143 abbatem Langoneti effectum esse asserat, huic priori monasterio triennio dumtaxat præfuisset; verum in eo, ut suspicor, hallucinatus fuit, quod 3 annos pro 30 legens dictam fundationem Conano III eo tempore Britannæ duci adscripserit; vel e converso Conanum III pro IV intelligens triginta hos annos ad tres contrahere coactus fuerit; atque hinc ansam arripuisse videtur totam Chronologiæ seriem interturbandi; vix enim credibile est, tam cito Langoneti regimen abdicasse Mauritium; contra veritatem magis redolere videtur, id eum haud fecisse, nisi dum ingravescente jam ætate et laboribus fractus, uti Gaudeschius loquitur, vitam præoptabat magis solitariam. Unde relictis duabus hisce sententiis, mediam rursus cum Chalemoto ingressi semitam, quinque lustris seu 25 circiter annis Langonetensem sancti Mauritii gubernationem circumscribimus.

C

13 Quam facile autem in hac hypothesi procedat chronotaxis, e dicendis apparebit; sed modo audiamus Gaudeschium ita prosequentem: Sed laboribus tandem fatigatus ac sibi soli et Deo vivere studens, alium operarium idoneum (Herveum de Caboçel fuisse, asserit Le Grand) in suum suffecit locum, qui vineæ Domini invigilaret. Langoneti regimen adiit, ut vidimus, circa annum 1145; superadditis ergo 25 queis eum illic præfuisse cum Chalemoto putamus, invenitur, S. Mauritium circa annum 1170 eidem dignitati renuntiasse. Porro

abdicata hac dignitate,

hac tempestate (verba sunt Gaudeschii) Conanus dux Britannæ et Richemontis comes, IV utique ac ultimus hujus nominis, audita Viri Dei fama, libenter ejus fruebatur alloquio; puta dum Langoneto adhuc præerat, et salutaria ejus monita sequebatur. Unde in gratiam Viri Dei et ejus consilio in sylvâ, cui nomen Carnoëta, in episcopatu Corisopitensi apud ostium Ellei fluvii in parochia de Clohar, ait Le Grand, locum novum monasterio commodum, et terram diversi seminis susceptibilem, quam fratres excolerent, assignavit.

14 Charta hujus donationis apud Lobineau Tom. II Historiæ pag. 308 licet nonnihil mutila, ita legitur: Notum sit omnibus filiis ecclesiæ tam præsentibus q. fut. quod ego Conanus dux Britannæ comes Richemundiæ do in eleemosynam pro redemptione animæ meæ et parentum meorum nec non et successorum meorum monachis de Langonio ad abbatiam faciendam terram, quam habeo, in confinio forestæ Carnoet id est Penfeuntem Kerbadmalen, et ut forestum ducit ad fluvium Ele, et ut fluvius ducit usque ad Staernadret, ubi est Sedes abbatie; et quoniam terra ista exigua est, si qui vicinorum in septem Ploc-Carnoet eis dederit vel vendiderit, sive in vadium posuerit, quod mei juris est concedo. De foresto quoque accipiant quæ necessaria eis fuerint ad usus suos. Insuper omnimode constituo ut nullus... non alienet, substantiam eorum vi capiat... clamati satisfacere renuerint in curia nostra. Similiter in omni terra nostra sint liberi ab omni costume de emptionibus sive venditionibus suis. Ut hæc rata in perpetuum remaneant, nostri sigilli munimine confirmo. Hujus doni testes sunt Gaufridus Corisopit. ep. qui etiam in præsentia mea eis, quod ad se pertinebat, concessit. Rivallonus archidiaconus. Glegman decanus. Alanus constabularius. Alanus et Richardus gemelli. Henricus Bertrans. Alanus et Rivollo filii Elmare. Alanus de Balamboris. Chartam hanc Conani ducis a se visam per litteras circulares anno 1259 testatus fuit Herveus d. g., uti ait. Corisopit. ecclesiæ min. humilis, id est, ni fallor, episcopus.

Carnoëtiam sylvam accipit.

E

§ II. Abbas Carnoëto præficitur, claret miraculis, obit.

Accepta hac a duce terræ portione, Vir beatus, inquit Gaudeschius, cum 12 monachis de suo monasterio (Langoneto videlicet) aliisque quamplurimis, ut Chalemotus et alii habent, ad eum confluentibus, edificator et abbas novellæ istius plantationis efficitur; ac statim una cum duce manum operi admovent, novum monasterium intra breve tempus non monachorum commodo, sed necessitati exstructum Deiparæ Virgini dicatum voluit, unde S. Mariæ eo usque deinceps appellatum fuit, donec tandem ob frequentissimam, quæ Mauritium ante, quam post mortem edidit miracula, indeque natum

Carnoëtense S. Mariæ monasterium

popu-

A populorum concursum, obliterato primigenio nomine, monasterium S. Mauritii usque hodie dictum fuerit. Hinc Henriquezius, quod initio monuimus, occasionem sumpsisse videtur, Mauritium S. Martini abbatem compellandi, dum forte loco S. Mauritii legit S. Martini, aut visas dumtaxat litteras initiales S. M. quæ tam S. Mariæ, quam S. Mauritii monasterium designare possunt, S. Martini interpretatus est. Hæc obiter; modo ad Gaudeschium redeamus, qui sic pergit: Cumque jam ibi monachi sub Mauritio Deo servirent, Conanus antequam bona, quæ illi et loco Sancto facere cogitaverat, contulisset, moritur. Ex his verbis deduci potest, Conanum ducem post facta hujus monasterii fundamenta haud diu supervivisse; ut enim ex ante dictis patet, elapso vix anno viam universæ carnis ingressus est, Mauritio, monachisque præproperam tam propensi principis mortem haud parum lugentibus.

condit, ac inter alia, quæ editi, prodigia

B 16 Mauritius vero, inquit Gaudeschius, cum fratribus Deo serviens, illo confidebat. Cumque monasterio necessaria deessent, magis ac magis se suosque Deo commendans, per patientiam consolationem a celo expectabat. Si tamen credimus Lobineau, haud segnius, quam pater suus novo huic operi manum porrexit Constantia Conani filia, et quidem confirmasse principem hanc patris sui donationem ex sequenti probatur charta, quæ apud eundem Lobineau tomo citato pag. 323 breviter ita existat: Constanca, etc. ducissa Britannia, etc. Notum sit, me concessisse abbatia B. M. de Carnoet illam donationem, quam pater meus comes Conanus abbati Mauritio et suis monachis dedit, etc. Testibus Guyhod Venetensi episcopo, Willelmo Corisopit. episcopo, Pagano de Malestret, etc. Licet autem (pergit Gaudeschius) consummationem operis non viderit, nempe Mauritius, meruit tamen, ut post ejus mortem plenissime omnia completerentur: sic Deo virtutes, quæ in Servo suo latuerant, post ejus mortem compensante, et illum illustrem reddente gloria miraculorum, quæ et eo vivente non defuerunt. Quoniam ergo hic sermo est de miraculis, quæ in vita Mauritius patravit, non incongruum duxi, ea, quæ a Gaudeschio accepta refert Manrique, in medio ponere.

vinum miraculose producit,

C 17 Primum, quod lego, ita se habet: Cum quadam die Mauritius ad Missam celebrandam paratus esset, vinum in toto monasterio non reperiri, renuntiatum est ei. Ille vero charitate et fide plenus, urceolum acceptum a fratri vacuum in manibus suscipiens, fuisque ad Deum precibus, vino optimo plenum fratre restituit, Missamque de more cum debita gratiarum actione celebravit. « Hoc credo » ait Manrique « fuit initium signorum ejus, quod multa alia brevi secuta lego. » Secundum, quod in Actis refertur, ita contigit: Locus monasterii erat tunc temporis, nempe dum primo ceptum est edificari, locus horroris et vastæ solitudinis: unde mures agrestes de fluvii ripis, et cavernosis terræ foraminibus, velut agmine facto, egressi, granaria et res alias monasterii, et quod importunius erat, calceamenta fratrum incessanter rodebant, et pauper-

tati domus sanctæ irreparabile inferebant nocu-
mentum.

18 Luporum etiam rabies eisdem in partibus in tantum est degrassata furorem, ut non solum pecudes, ut solent, verum ipsos homines morsibus dilacerarent. Rogatus igitur beatus Mauritius tam a fratribus quam a vicinis, ut omnes lupos sententia excommunicationis malediceret, (id est, ni fallor, e finibus illis eliminaret) cum omni modestia respondit: Expedit quidem, ut lupi sint, et omnes bestia a Deo creatæ: quia vidit Deus cuncta, quæ fecerat, et erant valde bona. Verumtamen illos lupos, qui in stragem hominum deserviunt, exterminet Jesus Christus, et Sancta mater ejus, cui ego servio. Quibus dictis, inventi sunt juxta monasterium duo magni Lupi mortui nullum in se læsionis signum habentes. Contra mures et ratos injunxit fratribus, ut quilibet calceamenta sua vigilanter custodiret. Sed cum neque sic pestis cessaret, compatiens damnis fratrum, orationem fudit ad Deum, ut pestem illam a suis cultoribus et familiis amoveret.

AUCTORE
S. D.

lupos,

E 19 Continuo missa prece ad Dominum, visi sunt duo corvi ingentis magnitudinis; qui per singulas monasterii officinas volatu discurrerent, conspicientibus Sancto Mauritio et fratribus, omnes ratos et mures rostris suis occidebant, et recurvatis unguibus mortuos efferebant. Ita ut damnum aliquid per hujusmodi bestias amplius post diem illam nec monasterio nec rebus monasterii sit aliquatenus illatum; nec apparuerunt hujusmodi bestia amplius in monasterio nec in toto ejus ambitu. Quantum vero in dæmones exercuerit imperium, sequenti probatur miraculo: In diebus illis, pergunt acta, quidam ariolus in vico illo, qui dicitur locus Romani de sylvâ nonati, non procul a civitate Kempercorentena manebat, qui putabatur a minus discretis hominibus habere spiritum divinandi. Ad hunc cum quidam homo Groigena perrexisset, eum super quodam damno sibi a latronibus irrogato consulturus, in via rediens a spiritu, quem consulere voluerat, est arreptus, vexatusque diutius ab illo.

muresque exterminat, ac dæmonem

F 20 Non inveniens inter homines, quo posset remedio liberari, ad Beatum Mauritium, ejus fama jam in Groia et in aliis procul insulis Miraculorum frequentia personabat, tandem suorum manibus perducitur amicorum. Mirum dictu, ejus oratione sanitatem recuperans, dum sano ipsius consilio acquievit, nullam postea sensit a dæmone læsionem. Quoties autem monitis Viri Sancti contraibat, et salutiferum præceptum carnali victus concupiscentia transgrediebatur, confestim a dæmone vexabatur. « Hæc de virtute » (verbis utor Manrique pag. 255) « et potentia Sancti, dum adhuc viveret, etiam in ipsos dæmones: quam tamen adhuc post mortem, continuatam, quæ sequuntur, ostendant manifeste. » Quippe cum idem homo in Carnoeto, dum recidivum timet, ut Viro Dei conjunctior adhereret, conversi habitum suscipit, atque obedientiam, qua a dæmonis nequitia liberabatur, profitetur solemniter, non solum quamdiu im-

F
miro imperio

peranti

AUCTORE
S. D.

peranti Sancto convixit, sed etiam ipso ad suos peros translato obediens successori indemnitas fuit. Addito tamen, (quod Viri Dei virtutem manifestaret) ne fines monasterii transgrediretur: nempe ista adhaesione ad Sancti tumulum suae libertatis authorem publicaturus.

coercens
sancti obit

21 « Verba gestorum ab antiquo auctore scripta, prout ad me transmissa sunt, ita procedunt: » Demum ex toto factus obediens Viro Dei, omnino est a pestifero spiritu liberatus; sanctamque vitam sub habitu conversi in Sancti Viri monasterio diu ducens, ipsi Sancto annis pluribus supervixit. Non tamen aliquando ambitum monasterii praesumebat exire, quia dicebat, se arreptionem maligni spiritus formidare, qui nullum infra claustrum Sancti Viri inferre poterat nocementum. « His et similibus » ait Manrique, « tum miraculis tum meritis clarebat Mauritius annum agens aetatis septuagesimum quintum, ut statim declarabo, plus minusve, cum ecce, pergunt acta Vitae ipsius, » meritis cumulat, atque omnibus ecclesiae Sacramentis munitus inter amplexus brachiaque filiorum vivere desiit in terris, ut regnare inciperet in caelis.

B
anno aetatis
suae circiter
LXXV

22 Vixit in hac mortali vita circiter annos LXXV ut aestimamus; quod sic colligimus: quia viginti quinque annorum esse creditur, quando habitum assumpsit monachalem in primo monasterio: ante praelationem autem bene tres aut quatuor peregit annos, et cum honore praelaturae triginta. In novo vero monasterio quindecim annos mansit, migravitque ad Dominum tertio Idus Octobris, anno ab Incarnatione Domini M.C.XCI, regnante Christianissimo rege Francorum Philippo Magnanimo Ludovici Pii filio, aetatis suae anno vigesimo sexto, regni duodecimo, et tunc oppugnante crucis in obsequio civitatem Acharon. Cum ergo prius monasterium annis circiter 25 tantummodo, ut ostendimus, rezerit, annosque demum 1191 obierit, consecrarium fit, Carnoeto amplius 15, imo circiter praefuisse.

inter innumera alia
miracula

23 Putat Lobineau, Mauritium decessisse die quinta Octobris; et fateor, reipsa Missale, et Kalendaria quaedam satis antiqua ejus festum huic diei affigere; verum, cum, ipsomet Lobineau testante, autographum Guilielmi mutile exprimat, obiisse Mauritium III... Octobris, aequè subintelligi Idus ac Nonas posse nemo non videt. Nescio quoque quare ratione Le Grand Sancti obitum die 2 Septembris collocet; aut suspicor, scriptorem hunc usum esse exemplaribus nimium interpolatis. Porro Quanta (pergunt Acta paucis sat multa complexa) et indubitata alia insuper miracula patrauerit non solum in proximis, verum etiam in remotioribus provinciis, clarere coepit, ubi nomen Christi cum ipsius memoria invocatur. Miracula autem ipsa ita crebuerunt, ut nec liber capere, nec manus scribere, nec cor hominis sufficiat cogitare. Nam caeci vident, claudi ambulant, muti loquuntur, surdi audiunt, daemones diffugiunt, morbi, pestes, periculaque fugantur ipsius meritis. « Hactenus » inquit Manrique « in antiquo manuscripto, cui concordare exemplar ad me trans-

missum post factam collationem, fidem facit. Reverendus admodum Pater Andreas Gaudesche ejusdem loci abbas die quarta mensis Aprilis anno MDCLIII » de quo § 1 disseruimus.

24 « Caeterum » inquit paulo post idem Manrique « inter plurima haec miracula, quae Sancti Viri funus illustrarunt, celebris est resurrectio cujusdam pueri, quem aquis submersum, absortumque, dum suffocatum servi prius ad matrem, mox mater ipsa ad Sancti sepulchrum offerunt, vitae ab eo restitutum laeti conspiciunt. Porro haec resurrectio celebratur, ut idem pater abbas statim subdit, in hymno, qui in ejus festo decantatur, cujus hi quatuor versus esse dicuntur: »

Matri reddidit parvulum,
Quem mors acerba tulerat;
Et vita fungi meruit,
Quem canalis sorbuerat.

Unde nullum genus miraculorum fuit, cujus expertus Mauritius inveniretur. Corpus primo in capitulo sepultum, in pavimento plano, (ea filios modestia decere visa est) mox e capitulo translatum esse (verba sunt Gaudescheii) ad templum et juxta altare majus honorifice collocatum, cujus etiam imago in altari maximo cum caeteris in visitur; aliaque ejus imago sculpta est in cruce quadam argentea magna ante centum annos et ultra fabrefacta, atque aliae in sacris calicibus circa idem tempus confectis.

25 In missalibus praeterea antiquioribus sub ejus nomine Missa continetur ad quintam diem mensis Octobris. Et inter caetera missale habemus in hac domo (videlicet S. Mauritii) ante trecentos annos conscriptum, quod ejus Missam continet. Plura etiam sacella sub nomine ejusdem Sancti tum Loudeac, qui locus est nativitas ejus, tum alibi in tota Britannia sacra sunt. Ex his aliisque facile colligi datur, Mauritio dulci cultum antiquissimum, quod initio dixi, imo vivo fere exhibitum fuisse; cumque tot ac tantis tam ante, quam post mortem inclaruisset miraculis, actum est de ejus canonizatione sub Honorio III summo pontifice, cujus rescripti littera, prout in Corpore Juris Cap. 52. De testibus et attestationibus legitur, ita sonat: Venerabili fratri nostro episcopo et capitulo Corisopton. ac universis abbatibus apud Cisterciens. in generali capitulo congregatis: [† et infra.] dis. vestrae mandamus, quatenus testes, quos abbas et monachi S. Martini Cisterciens. Ordinis super vita et miraculis pie memoriae M. (scilicet Mauritii) abbatis monasterii supra dicti duxerint producendos, examinare sigillatim curetis cum ea diligentia, quae solet et debet in receptione testium adhiberi. Haec tenet textus capituli satis mutilus.

26 Subditur epistola, quae ordine 36 est, in hunc modum: [† multisque episcopis aliis et religiosis una cum abbate et conventu S. Mauritii monasterii Cisterciens. Ordinis Crisopon. diocesis. olim nobis insinuantibus pie me. Mauricium abbatem

D

defunctus
puerum re-
suscitat;

E

quare Hono-
rius III

F

rogatus, ut
eundem ca-
nonizaret,

praefati

A præfati monasterii divino munere claris coruscante * miraculis, adeo ut monasterium ipsum quadam usurpatione usus, seu potius quadam anticipatione futuri votum ab ejus nomine sortiatur, et humiliter supplicantibus, ut ipsum adnumerari Sanctorum catalogo faceremus, ut quod populus devota præsumptione, ut sic dixerimus, nunc usurpat, seu etiam divino instinctu anticipat, illum appellando Sanctum, et absque auct. ap. se. venerando rite tandem jussione apostolica faciat ad gloriam Christi et nominis Christiani, nos eorum devotis precibus, in quantum decuit, annuentes, ven. fr. n. episcopo Leon. et dil. fi. abbati S. Lupi Crisopon. dioc. dedimus in mandatis, ut inquirerent super prædicti Viri vita et miraculis diligentissime veritatem, et eam nobis fideliter intimarent, ut ea plenius comperta, pro supplicantium desiderio plenius annuere vale-remus.

27 Idem episcopus et abbas quamdam nobis paginam transmiserunt, propriorum sigillorum appensione munitam, in qua multa quidem, et magna miracula continentur facta, ut dicitur, a Domino meritis dicti Viri, quæ licet probata per testes juratos et nominatos in ipsa pagina minuantur *, non tamen apparet per paginam sæpe dictam, quod ipsos testes examinaverunt sigillatim, et quod eos super his, de quibus sunt testificati, ac circumstantiis cum ea interrogaverunt diligentia, quæ solet et debet in testium receptione adhiberi. Unde licet humana devotio prompto debeat affectu honorare, quos dignatio divinæ benignitatis honorat, tutius tamen esse censemus hoc differre negotium, quam in eo sententiam minus considerate proferre. Nolentes autem deesse supernæ gratiæ muneris, sed adesse, (huc usque in Corpore Juris; quæ vero sequuntur, integra subministrat Raynaldus Annalium tom. XIII pag. 355) discretioni vestræ præsentium auctoritate mandamus, quatenus testes, quos abbas et monachi dicti loci super vita et miraculis dicti Viri duxerint producendos, examinare prudenter, ac diligenter, ut moris est, interrogare curetis, et depositionem eorum nobis sub sigillis vestris inclusa fideliter transmittatis, ut in ipso negotio cum diligentia et maturitate debita proce-

C

damus. Quod si non omnes, etc. dat. Reate Kal. Septemb. anno X.

28 Habes hic, quare ea vice a canonizatione abstinerit prudentissimus hic pontifex; ast quid postea obstaculi natum fuerit, incompertum habeo. Perexiguum sane huic negotio progressum attulerit diuturnum inter Henricum III Angliæ et Ludovicum VIII Galliæ reges nondum sub hujus Sancto filio sopitum bellum; et ex altera parte ingens Honorii gravissimis aliunde etiam rebus impliciti pro bello sacro sollicitudo; neque canonizatio hæc sub Honorio inchoata Chalemoti tempore, neque nostro, quod scimus, perfecta est. Superest, ait Manrique, de concursu populorum ad ipsius sepulchrum continuato et protenso usque in hanc diem: quem tamen non in obitus memoria, sed in festo Pentecostes plerumque contingere, argumento est, eo die translationem celebrari, recolve, quæ facta est a capitulo ad ecclesiam. Atque eam translationem celebratam majori acclamatione frequentiaque, obitus diem, quod nonnumquam contingit, obliterasse. Quod tamen dixerim conjectans, sed non affirmans.

29 Sane de hoc concursu frequentiaque, et de speciali puerorum patrocinio, quo Sanctus vulgo creditur gaudere, forte ob parvulum matri restitutum, de quod numero 9 hæc idem Reverendus Pater ait: « In festis Pentecostes tanta ex circumjacentibus locis ad monasterium Sancti Mauricii accurrit multitudo, ut credi vix possit, omnibus ad Sancti sepulchrum properantibus » (asserit Chalemotus et ex eo, ni fallor, lectiones propriæ corpus Sancti e terra elevatum et publicæ adorationi expositum fuisse) « tum ut a languoribus presentibus liberentur, tum ut ab imminentibus protegantur. Omnes etiam parvuli circumjacentium regionum, antequam quadriennium attingant, ter aut quater Sancto Dei offeruntur, ut a morbo, qui in illis provinciis parvulos circa illam ætatem vexare solet, liberentur; et vota, quæ quotidie parentes offerunt, satis ostendunt, quantum a Sancto levamen accipiant. » Morbus hic puerorum non alius forte est, quam convulsiones istæ aut spasmi, quos et in Belgio nostro infantes pati sæpe cernuntur*.

DE

ACTORE S. D.

nil tamen effectum, licet ejus tumulus

E

maximo semper concursu sit frequentatus.

F

* Nota 22.

* lege: coruscare

testes accurate jubet examinari;

* lege: innuantur